

III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa

Pielęgniarstwo w mukowiscydozie

Opieka paliatywna

Kraków, 25-27 listopada 2012 r.

PROGRAM

Organizatorzy

Konferencja realizowana w ramach
IV Europejskiego Tygodnia Świadomości Mukowiscydozy 19-25 listopada 2012 r.

Komitet Honorowy

Prof. dr hab. Klemens Budzowski, Kanclerz Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Ks. Kardynał Stanisław Dziwisz, Metropolita Krakowski

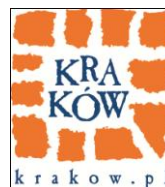
Prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz, Dziekan Wydziału Zdrowia Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Prof. Jacek Majchrowski, Prezydent Miasta Krakowa

Ks. Arkadiusz Nowak, Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej

Marek Sowa, Marszałek Województwa Małopolskiego

Prof. Jarosław Walkowiak, Prezes Polskiego Towarzystwa Mukowiscydozy

WWW.KRAKOW.PL

Partnerzy projektu

Polskie Towarzystwo
Mukowiscydozy

Małopolska Okręgowa Izba
Pielęgniarek i Położnych

Chiesi

People and ideas for innovation in healthcare

Patronaty medialne

Komitet Naukowy

dr n. med. Grażyna Dębska
dr n. med. Anna Goździalska
prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz
dr n. med. Aleksandra Korzeniewska-Eksterowicz
dr n. med. Andrzej Pogorzelski
prof. dr hab. med. Jarosław Walkowiak

Wykładowcy

Ks. prof. nadzw. dr hab. Tadeusz Biesaga, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Akademia Ignatianum w Krakowie
lek. med. Joanna Boroń-Zyss, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
dr n. med. Grażyna Cepuch, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie
mgr Agnieszka Chmiel-Baranowska, Warszawskie Hospicjum dla Dzieci
dr n. med. Grażyna Dębska, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
dr n. med. Anna Goździalska, Krakowska Akademia im. A. Frycza Modrzewskiego
prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz, Krakowska Akademia im. A. Frycza Modrzewskiego
dr n. hum. Bogna Kędzierska, Fundacja Gajusz, Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego
dr n. med. Aleksandra Korzeniewska-Eksterowicz, Pracownia Pediatrycznej Opieki Paliatywnej UM w Łodzi, Fundacja Gajusz, Hospicjum Domowe dla Dzieci Ziemi Łódzkiej
mgr Marta Kowalewska, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego
mgr Ewa Kurleto-Klitowska, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego
lek. med. Justyna Laskowska, Hospicjum Domowe dla Dzieci Alma Spei, Kraków.
dr n. hum. Aleksandra Lorenc-Steinmec, Ośrodek Terapii Poznawczo- Behawioralnej "MENSANA" w Krakowie
mgr Anna Łabędź, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
mgr Lidia Pawlik, Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Rabce Zdroju
dr n. med. Łukasz Przysło, Fundacja Gajusz, Hospicjum Domowe dla Dzieci Ziemi Łódzkiej
mgr Dorota Ryżanowska, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
mgr Anna Siwiec, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
prof. dr hab. med. Mikołaj Spodaryk, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego, Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie
mgr Ewa Stańczak, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
Ks. dr. hab. Lucjan Szczepaniak, Uniwersytecki Szpital Dziecięcy Kraków
dr n. med. Teresa Weber, Klinika Leczenia Bólu Collegium Medicum UJ
prof. nadzw. dr hab. Ewa Wilczek-Rużyczka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

Punkty edukacyjne, certyfikaty uczestnictwa

Uczestnicy konferencji uzyskają 12 punktów edukacyjnych przyznanych przez Krakowską Akademię im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Certyfikaty uczestnictwa zostaną rozdane w ostatnim dniu konferencji.

Adres centrum szkoleniowego

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ul. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego 1, Kraków
www.ka.edu.pl

Dojad do Akademii z Dworca Głównego PKP/PKS w Krakowie – tramwaj linii nr 20.

Wykłady i warsztaty odbywają się w salach:

25.11.2012 wykłady – sala A 026

26.11.2012 wykłady – sala A 153

26.11.2012 warsztaty – sale C142, C143, C321, C322, C323, C338

27.11.2012 warsztaty – sale C142, C143, C231, C320, C321, C323

Wybór grup warsztatowych

Liczba miejsc w grupach warsztatowych jest ograniczona. Uczestnicy proszeni są o wybór i wpisanie się na listy uczestnictwa w warsztatach podczas rejestracji.

Zakwaterowanie i wyżywienie

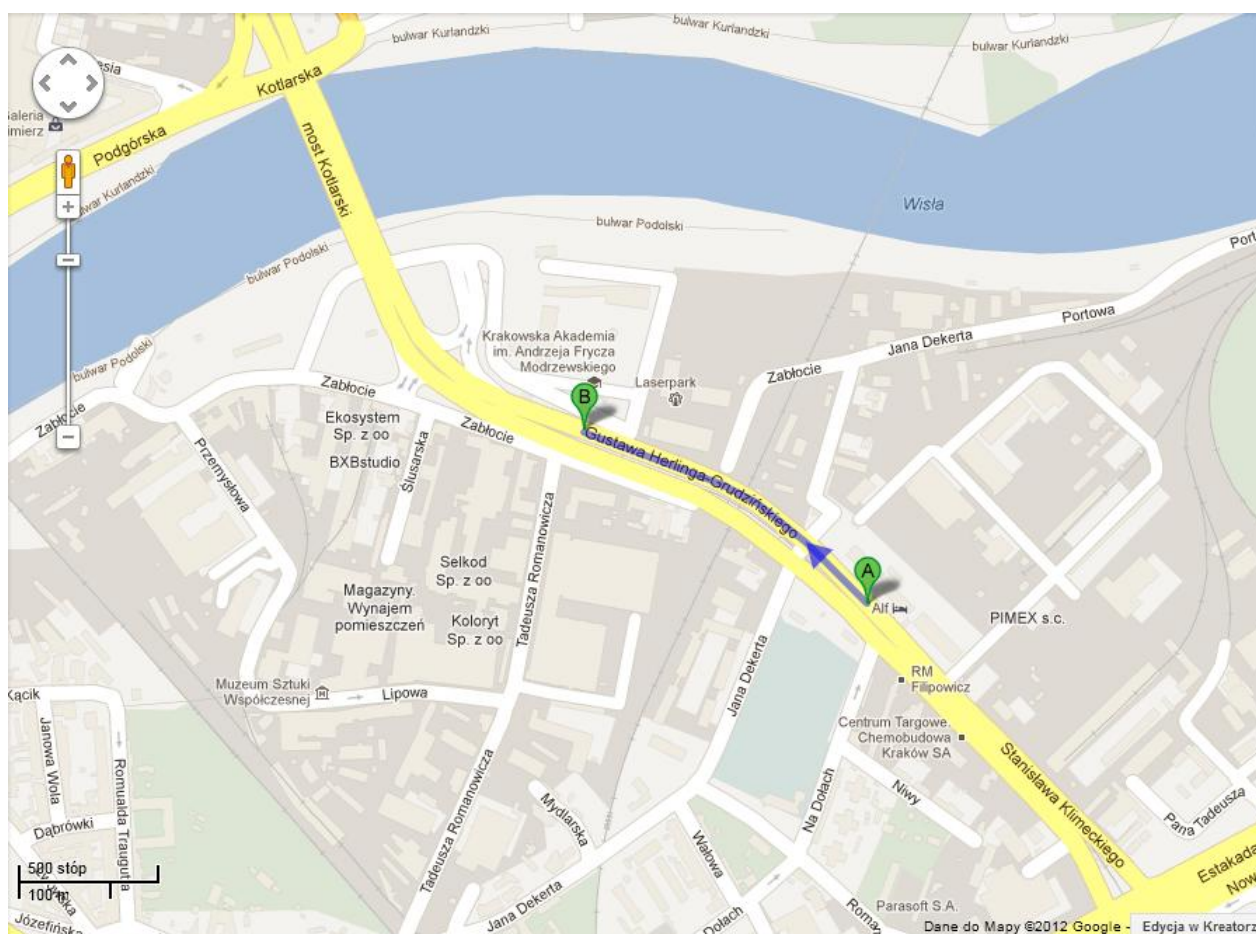
Prosimy uczestników o zgłaszanie się do recepcji konferencji w celu odebrania identyfikatorów, voucherów na wyżywienie i innych materiałów. Organizator zapewnia bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie wyłącznie dla uczestników, którzy zakwalifikowali się do uczestnictwa w konferencji. Uczestnicy, którzy planują przyjazd z osobami towarzyszącymi proszeni są o dokonywanie rezerwacji miejsc hotelowych bezpośrednio w hotelu. Przydział pokoi hotelowych przeprowadza recepcja hotelu.

Adres hotelu:

Hotel Alf**, ul. Klimeckiego 24, 30-705 Kraków, tel. 12-656-19-42, e-mail: recepcja@hotelalf.pl, www.hotelalf.pl

Dojad do hotelu z Dworca Głównego PKP/PKS w Krakowie – tramwaj linii 20

Odległość od hotelu Alf do Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego to ok. 400m, pieszo ok. 5 minut (trasa zaznaczona na mapce)

Kontakt do organizatora

Polskie Towarzystwo Walki z Mukowiscydozą, ul. Jana Rudnika 3B, 34-700 Rabka-Zdrój

e-mail: poczta@ptwm.org.pl, telefon/fax: 18 267 60 60 wew. 349 lub 331

Informacje i program szkolenia dostępne na stronie: www.ptwm.org.pl

W dniach szkolenia kontakt z PTWM pod nr tel. komórkowego: 883 985 662

PROGRAM KONFERENCJI

Dzień I

25 listopada 2012 (niedziela)

13:00 – 14:30 kwaterowanie uczestników, obiad w hotelu

14.45-15.00 Rozpoczęcie konferencji

Dorota Hedwig, Prezes Polskiego Towarzystwa Walki z Mukowiscydozą
prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz, Dziekan Wydziału Zdrowia i Nauk Medycznych
Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

Sesja 1

przewodniczący: prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz, dr n. med. Aleksandra Korzeniewska-Eksterowicz

15:00 – 15:30 Wykład wprowadzający. Cz. 1

dr n. med. Aleksandra Korzeniewska-Eksterowicz, Hospicjum Domowe dla Dzieci Ziemi
Łódzkiej

15.30-16.00 Wykład wprowadzający cz. 2 - Terapia genowa nadzieją dla chorych z mukowiscydozą

prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz, dr A. Goździalska- Wydział Zdrowia i Nauk Medycznych
Krakowska Akademia im. A. Frycza Modrzewskiego

16:00 – 16:30 Przeszczep - trudny dar ratujący życie

Ks. prof. nadzw. dr hab. Tadeusz Biesaga, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie,
Akademia Ignatianum w Krakowie

16.30 – 17.00 Uporczywa terapia a godna śmierć

dr n. med. Teresa Weber, Klinika Leczenia Bólu Collegium Medicum UJ

17:00 – 17:30 przerwa kawowa

Sesja 2

Przewodniczący: prof. dr hab. med. Mikołaj Spodaryk, dr n. med. Grażyna Dębska

17.30 - 18.00 Praktyczne aspekty leczenia żywieniowego w mukowiscydozie

prof. dr hab. med. Mikołaj Spodaryk, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-
Modrzewskiego, Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie

18:00 – 18.30 Rozumienie śmierci i choroby przez dzieci, młodzież, dorosłych.

dr n. hum. Bogna Kędzierska, Fundacja Gajusz, Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego

18.30 – 19.00 Fenomenologia samotności w kontekście umierania

mgr Ewa Kurlęto-Klitowska, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

19.00 Kolacja w stołówce Akademii

Dzień II
26 listopada 2012 (poniedziałek)

Sesja 3

Przewodniczący: dr n. med. Grażyna Dębska, dr n. med. Aleksandra Korzeniewska-Eksterowicz

- 08:00 – 08:30 Zmiany w ocenie jakości życia chorych na mukowiscydozę z uwzględnieniem przeszczepu płuc jako metody leczenia
dr n. med. Grażyna Dębska, dr n. med. Grażyna Cepuch, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie
- 08:30 – 09:00 Ból – zasady diagnostyki, skale oceny, podstawy leczenia
dr n. med. Łukasz Przysło, Hospicjum Domowe dla Dzieci Ziemi Łódzkiej
- 09:00 – 09:30 Porty naczyniowe – zasady użytkowania
mgr Lidia Pawlik, Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc, Oddział Terenowy w Rabce-Zdroju
- 09:30 – 10:00 Podstawy opieki paliatywnej nad chorym z przewlekłą niewydolnością oddechową w domu i w szpitalu
lek. med. Justyna Laskowska, Hospicjum Domowe dla Dzieci Alma Spei, Kraków
- 10:00 – 10:30 Kontakt terapeutyczny
prof. dr hab. Ewa Wilczek-Rużyczka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego
- 10:30 – 11:00 Sedacja paliatywna – kiedy, dlaczego, jak?
dr n. med. Aleksandra Korzeniewska-Eksterowicz, Hospicjum Domowe dla Dzieci Ziemi Łódzkiej
- 11:00 – 11:30 przerwa kawowa

Sesja 4

Przewodniczący: prof. nadzw. dr hab. Ewa Wilczek-Rużyczka, Ks. dr. hab. Lucjan Szczepaniak

- 11:30 – 12:00 Podejmowanie decyzji o zaprzestaniu zabiegów podtrzymujących życie
Ks. dr. hab. Lucjan Szczepaniak, Uniwersytecki Szpital Dziecięcy Kraków
- 12:00 – 12:30 Grupa wsparcia w żałobie – doświadczenia własne
lek. med. Joanna Boroń-Zyss, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie,
dr n. hum. Aleksandra Lorenc-Steinmec, Ośrodek Terapii Poznawczo- Behawioralnej "MENSANA" w Krakowie
- 12:30 – 13:00 Wsparcie rodziny w czasie umierania i po śmierci chorego na oddziale
Ks. Dr hab. Lucjan Szczepaniak, Uniwersytecki Szpital Dziecięcy Kraków
- 13.00 – 13.30 Problemy wypalenia zawodowego w pracy z przewlekle chorymi
prof. nadzw. dr hab. Ewa Wilczek-Rużyczka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

13.30 – 14.00 Wsparcie instytucjonalne rodziny chorego dziecka
mgr Marta Kowalewska, dr Anna Goździalska, prof. dr hab. med. Jerzy Jaśkiewicz, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

14:00 – 15:00 obiad w stołówce Akademii

15:00 – 18:00 Warsztaty (sześć równoległych grup – po ok. 15 osób)

1) Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego?

- 1 grupa: lek. med. Joanna Boroń-Zyss, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie, dr n. hum. Aleksandra Lorenc-Steinmec, Ośrodek Terapii Poznawczo- Behawioralnej "MENSANA" w Krakowie
2 grupa: mgr Anna Łabędź, mgr Dorota Ryżanowska, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
3 grupa: mgr Ewa Stańczak, mgr Anna Siwiec, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie

2) Jak mogę pomóc choremu wobec perspektywy i faktu śmierci ?

- 1 grupa: dr n. hum. Bogna Kędzierska, Fundacja Gajusz, Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego
2 grupa: mgr Agnieszka Chmiel-Baranowska, Warszawskie Hospicjum dla Dzieci

3) Grupa Balinta jako metoda doskonalenia kontaktu terapeutycznego

- Prof. nadzw. dr hab. Ewa Wilczek-Rużyczka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

18:00 – 19:00 spacer po Krakowie/czas wolny

19.00 kolacja

**Dzień III
27 listopada 2012 (wtorek)**

8:00 – 11:00 Warsztaty (sześć równoległych grup – po ok. 15 osób)

1) Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego?

- 1 grupa: lek. med. Joanna Boroń-Zyss, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie, dr n. hum. Aleksandra Lorenc-Steinmec, Ośrodek Terapii Poznawczo- Behawioralnej "MENSANA" w Krakowie
2 grupa: mgr Anna Łabędź, mgr Dorota Ryżanowska, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie
3 grupa: mgr Ewa Stańczak, mgr Anna Siwiec, Szpital Dziecięcy im. Św. Ludwika w Krakowie

2) Jak mogę pomóc choremu wobec perspektywy i faktu śmierci?

- 1 grupa: dr n. hum. Bogna Kędzierska, Fundacja Gajusz, Instytut Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego
2 grupa: mgr Agnieszka Chmiel-Baranowska, Warszawskie Hospicjum dla Dzieci

3) Grupa Balinta jako metoda doskonalenia kontaktu terapeutycznego

- Prof. nadzw. dr hab. Ewa Wilczek-Rużyczka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

11.00 – 12:00 Zakończenie szkolenia / obiad

PROGRAM RAMOWY KONFERENCJI

Pielęgniarstwo w mukowiscydozie

Opieka paliatywna

Kraków, 25-27 listopada 2012 r.

Dzień I 25 listopada 2012 (niedziela)		
13.00-14.30	Kwaterowanie i obiad w hotelu	
14.45	Rozpoczęcie konferencji	sala A026
15.00-17.00	Sesja 1	sala A026
17.00-17.30	Przerwa kawowa	
17.30-19.00	Sesja 2	sala A026
19.00	Kolacja w stołówce Akademii	
Dzień II 26 listopada 2012 (poniedziałek)		
8.00-11.00	Sesja 3	sala A 153
11.00-11.30	Przerwa kawowa	
11.30-14.00	Sesja 4	sala A 153
14.00-15.00	Obiad w stołówce Akademii	
15.00-18.00	Warsztaty	
	Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego? – grupa 1	sala C142
	Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego? – grupa 2	sala C143
	Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego? – grupa 3	sala C321
	Jak mogę pomóc choremu wobec perspektywy i faktu śmierci? – grupa 1	sala C322
	Jak mogę pomóc choremu wobec perspektywy i faktu śmierci? – grupa 2	sala C323,
	Grupa Balinta jako metoda doskonalenia kontaktu terapeutycznego	sala C338
19.00	Kolacja w hotelu	
Dzień III 27 listopada 2012 (wtorek)		
8.00-11.00	Warsztaty	
	Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego? – grupa 1	sala C142
	Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego? – grupa 2	sala C143
	Jak samemu radzić sobie ze śmiercią chorego? – grupa 3	sala C321
	Jak mogę pomóc choremu wobec perspektywy i faktu śmierci? – grupa 1	sala C320
	Jak mogę pomóc choremu wobec perspektywy i faktu śmierci? – grupa 2	sala C323
	Grupa Balinta jako metoda doskonalenia kontaktu terapeutycznego	sala C231
11.00-12.00	Obiad w stołówce Akademii	
	Zakończenie konferencji	